

Теоретичні аспекти депозитної політики банків

Стаття присвячена поглибленню теоретичних засад депозитної політики банків шляхом аналізу сутності, принципів та етапів формування її реалізації депозитної політики в контексті динамічних змін економічного середовища. Проведено аналіз та групування наукових підходів до трактування сутності депозитної політики банків. Виявлено, що під депозитною політикою найчастіше розуміють певну систему управлінських рішень, які дозволяють забезпечити формування фінансових ресурсів банків та поділяються на стратегічні (передбачають довгостроковий період досягнення банком цілей), та тактичні (передбачають реалізацію банком короткострокових цілей). Першочерговим завданням при цьому є забезпечення достатнього для банківської установи рівня ліквідності, необхідного для проведення активних операцій. Розкрито принципи реалізації депозитної політики в банках. Виділено та охарактеризовано основні етапи реалізації депозитної політики, в тому числі, з урахування негативних тенденцій, що виникають на депозитному ринку.

Ключові слова: депозит, депозитна політика, депозитні операції, принципи депозитної політики, елементи депозитної політики.

Теоретические аспекты депозитной политики банков

Статья посвящена углублению теоретических основ депозитной политики банков путем анализа сущности, принципов и этапов формирования и реализации депозитной политики в контексте динамических изменений экономической среды. Проведен анализ и группировка научных подходов к трактовке сущности депозитной политики банков. Выявлено, что под депозитной политикой чаще всего понимают определенную систему управленческих решений, которые позволяют обеспечить формирование финансовых ресурсов банков и делятся на стратегические (предусматривают долгосрочный период достижения банком целей), и тактические (предусматривают реализацию банком краткосрочных целей). Первоочередной задачей при этом является обеспечение достаточного для банковского учреждения уровня ликвидности, необходимого для проведения активных операций. Раскрыты принципы реализации депозитной политики в банках. Выделены и охарактеризованы основные этапы реализации депозитной политики, в том числе, с учетом негативных тенденций, возникающих на депозитном рынке.

Ключевые слова: депозит, депозитная политика, депозитные операции, принципы депозитной политики, элементы депозитной политики.

Theoretical Aspects of Bank Deposit Policy

This article is devoted to the deepening of theoretical principles of bank deposit policy by analyzing the nature, principles and stages of formation and implementation of deposit policy in the context of dynamic changes in the economic environment. The analysis and grouping of scientific approaches to the interpretation of the essence of bank deposit policy is held. It was determined that under deposit policy it is often understood the system of management solutions that allow formation of bank financial resources and are divided into strategic (provide long-term achievement of aims by bank) and tactical (provide bank implementation of short-term aims). The primary objective is to ensure sufficient liquidity level for bank institution, required for conduction of active operations. Principles of bank deposit policy implementation are disclosed. It was highlighted and described the main stages of deposit policy implementation, including negative trends, occurring in the deposit market.

Keywords: deposit, deposit policy, deposit operations, principles of deposit policy, elements of deposit policy.

Постановка проблеми. Банки, як основні інститути фінансового ринку, відіграють провідну роль в економіці. Банківські установи акумулюють кошти суб'єктів ринку з метою їх подальшої трансформації у кошти необхідні для проведення активних банківських операцій, внаслідок чого економіка насичується інвестиційними ресурсами. Таким чином, банки реалізують перерозподіл коштів від економічних суб'єктів у яких є їх надлишок, до тих, які відчувають в них потребу. Ефективність виконання даної функції банків напряму залежить від наявності достатнього рівня залучених грошових коштів. Саме з метою збільшення обсягів залучених грошових коштів, в банках формується та реалізується депозитна політика.

Необхідність пошуку нових підходів до проведення депозитної політики була продиктована стрімким поглибленням кризи, як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Перманентне погіршення ситуації у банківському секторі, виведення з ринку великої кількості банків (з 2014 року і до 01.05.2016 кількість банків скоротилась на 71) та нестабільність економічної ситуації в цілому, призвели до суттєвої втрати довіри до банків, як до фінансових інститутів, наслідком чого стало значне скорочення їх депозитних ресурсів.

У період 2014-2015 рр. обсяги залучення депозитів фізичних осіб були набагато меншими ніж у попередню кризу 2008-2009 рр. Так у порівнянні з 2013 р., на 01.01.2016 р. депозити фізичних осіб зменшились приблизно на 10 % (з 433726 млн. грн. у 2013 р., до 389060 млн. грн. – на 01.01.2016 р.). Даний показник, у відносному відношенні, є значно більшим ніж під час фінансової кризи 2008-2009 рр., коли зменшення складало 2 % (з 213219 млн. грн. у 2008 р., до 210006 млн. грн. у 2009 р.) Щодо депозитів суб'єктів господарювання, то їх обсяги не тільки не зменшились, а навпаки, зросли і продовжують зростати. Зобов'язання банків перед суб'єктами господарювання з 2013 р. до 2015 р. зросли на 135 % (з 234.948 млн. грн. у 2013 р., до 317.626 млн. грн. – на 01.01.2016 р.). Депозити суб'єктів господарювання складають майже 40 % загальної суми всіх депозитів. Попри це, загальною негативною тенденцією, як для депозитів фізичних осіб, так і депозитів суб'єктів господарювання, є суттєве зменшення обсягів строкових депозитів, що, безперечно, свідчить про наявність значних прогалин у депозитній політиці банків.

Депозитна політика вітчизняних банків протягом 2014-2015 рр. зазнала суттєвих змін, в контексті пошуку нових підходів до залучення депозитних коштів. Такі зміни здебільшого стосувались відсоткової політики, яка використовувалась як основний інструмент конкурентної боротьби на депозитному ринку. Так, досить багато банків підвищували рівень відсоткових ставок за депозитами, що разом з активною маркетинговою діяльністю сприяло збільшенню обсягу залучених депозитів у одних банках, з одночасним їх зменшенням в інших.

В умовах наявності перманентних кризових явищ, загострення конкуренції на грошовому ринку є об'єктивно обумовленим явищем. Відтак депозитна політика для кожного окремого банку має носити не формальний характер, а бути чітко обґрунтованою. Зазначене вище обумовлює необхідність вивчення теоретичного змісту депозитної політики в контексті сучасного стану банківської системи з урахуванням впливу негативних наслідків кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти дослідження проблематики депозитної політики банків є предметом розгляду багатьох науковців. Значну увагу даному питанню у своїх публікаціях приділяють дослідники ближнього зарубіжжя – Г.Н. Белоглазова, М.Н. Бухадурова, Є.П. Жарковська, О.І. Лаврушин, Г.С. Панова, С.А. Шульков, а також вітчизняні вчені – М.Д. Алексеєнко, А.М. Герасимович, О.А. Дмитрієва, Р.Р. Коцовська, І.М. Мельникова, Л.О. Примостка, О.П. Павлишин, І.М. Парасій-Вергуненко, М.І. Савлук, Л.М. Хміль.

В той же час виклики сьогодення, пов'язані з все частішим виникненням кризових явищ в локальній економіці, обумовлюють необхідність суттєвого оновлення депозитної політики банків. Зважаючи на те, що будь-яке практичне рішення потребує наукового обґрунтування, дослідження теоретичних засад депозитної політики банків з ціллю їх удосконалення не втрачають своєї актуальності.

Метою статті є поглибити теоретичні засади депозитної політики банків шляхом аналізу сутності, принципів та етапів формування й реалізації депозитної політики в контексті динамічних змін економічного середовища.

Виклад основного матеріалу. Єдиного теоретичного підходу до визначення поняття «депозитна політика» не існує та й не може існувати, що обумовлено його розглядом в залежності від сфери в якій воно розглядається (маркетинговій, фінансовій, економічній тощо). Погіршення економічних умов призводять до необхідності більш глибоко дослідження сутності поняття «депозитна політика».

Окремі науковці (Р.Р. Коцовська, Є.П. Жарківська та інші) виокремлюють два рівня дослідження поняття «депозитна політика банків»: державний (макрорівень) та рівень окремого банку (мікрорівень) [9, с. 66]. На макроекономічному рівні депозитну політику розглядають, як сукупність певних заходів, які реалізуються Центральним банком, з метою встановлення конкретних параметрів та нормативів обов'язково резервування. Необхідність регламентації вимог до банків зумовлена двома аспектами:

- 1) депозитні вклади відносяться до грошей (входять до складу грошових агрегатів);
- 2) на основі депозитних ресурсів формуються кошти за допомогою яких банки здійснюють активні операції, які в кінцевому підсумку, впливають на обсяги грошової маси в обігу.

За ступенем державного втручання у діяльність банків в економічній літературі виділяють такі типи

Фінанси та оподаткування

депозитної політики: консервативна політика (політика жорсткого державного втручання в роботу банків), ліберальна політика державного регулювання, змішані форми.

Консервативна депозитна політика на макроекономічному рівні, як правило, реалізується за наявності певних негативних явищ в економіці: високого рівня інфляції, чи навпаки, стагфляції, яка характеризується одночасним спадом обсягів виробництва. Основною метою консервативної політики є регулювання обсягів залучення банками депозитів, а отже і обсягів грошових коштів, які можуть спрямовуватись на реалізацію активних операцій. Таке регулювання дозволяє корегувати обсяги грошової маси в обігу та підтримувати необхідний для потреб економіки рівень інфляції.

Ліберальна політика державного регулювання використовується при незначній інфляції та передбачає стимулювання збільшення обсягів депозитних коштів в національній економіці, що в свою чергу, сприяє стимулюванню економічної активності.

Слід відмітити, що використання консервативної або ліберальної депозитної політики у чистому вигляді є досить обмеженим, здебільшого використовуються змішані або проміжні форми. Для такої політики характерними є поєднання елементів жорсткого державного регулювання депозитної діяльності банків, з одночасним їх доповненням дерегулятивними підходами. Реалізувати таку

депозитну політику на практиці досить складно, проте саме такий підхід дозволяє досягти одночасно дві протилежні за своєю сутністю цілі: знизити рівень інфляції та пожвавити економічну кон'юнктуру, що в кінцевому підсумку, дає можливість економіці вийти з кризового стану.

На мікрорівні депозитна політика банківської установи має за мету визначити найбільш пріоритетні напрями акумулювання депозитних коштів, сприяти розвитку та вдосконаленню депозитних операцій, шляхом розширення спектра послуг, покращення їх якості та ефективності надання, через всебічне задоволення потреб вкладників (юридичних та фізичних осіб). Кінцевим результатом депозитної політики банку є забезпечення стійкості окремої банківської установи шляхом досягнення встановленого рівня ліквідності та рентабельності. Депозитна політика на мікрорівні являє собою складову загальної стратегії банку щодо реалізації пасивних та активних банківських операцій, метою якої є формування необхідного обсягу грошей задля здійснення активних операцій, кінцевою ціллю чого є отримання банком прибутку [14, с. 76].

Більшість визначень поняття «депозитна політика» на макрорівні пов'язані саме з його розумінням на рівні окремої банківської установи. На основі аналізу визначень запропонованих різними дослідниками, нами виокремлено три наукові підходи до трактування сутності депозитної політики (табл. 1).

Таблиця 1

Систематизація визначень сутності поняття «депозитна політика»

Джерело	Визначення поняття «депозитна політика»
1	2
<i>Розгляд депозитної політики як стратегії та тактики банку</i>	
Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль [9, с. 55]; Г. Панова [12, с. 102]	Стратегія і тактика банку щодо залучення фінансових ресурсів вкладників, а також інших кредиторів та визначення найбільш ефективної комбінації її джерел. Метою депозитної політики є максимізація прибутку та всебічне задоволення потреб клієнтів банківської установи в процесі надання депозитних послуг.
С.Д. Шульков [17, с. 12]	Стратегія і тактика банку щодо організації депозитного процесу, діяльність банківської установи спрямована на встановлення мети та основних завдань в процесі планування, формування та регулювання депозитної діяльності.
<i>Розгляд депозитної політики як системи заходів в контексті управління</i>	
І.М. Мельникова [11, с. 41]	Комплекс заходів щодо формування асортименту високоякісних депозитних послуг, різноманітних форм і методів залучення коштів, з метою гарантування стійкості та надійності депозитної бази для забезпечення конкурентних переваг банку на фінансовому ринку.
Є.П. Жарковская [7, с. 161]	Система заходів, спрямованих банком на залучення вільних грошових ресурсів підприємств та домогосподарств, з метою наступного їх розміщення на взаємовигідних засадах.
С.М. Еш [6, с. 104] С.П. Прасолова, О.С. Вовченко [13, с. 52]	Це система заходів банку чи фінансової установи із формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості й надійності ресурсної бази.
В.В. Селезньов [15, с. 345]	Комплекс заходів комерційного банку з формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм та методів здійснення цих заходів.

1	2
<i>Депозитна політика у широкому та вузькому аспектах</i>	
О.І. Лаврушин [2, с. 219]	В широкому розумінні – це діяльність банків, щодо залучення коштів вкладників та різного роду кредиторів, а також визначення (регулювання) відповідної комбінації джерел коштів. Розглядаючи у вузькому розумінні дане поняття – це заходи спрямовані на задоволення потреб банківських установ у ліквідності за допомогою використання активного пошуку і залучення коштів, в тому числі й позикових.
С.А. Шульков [16, с. 17]	У широкому розумінні – це стратегія і тактика банку пов'язана зі здійсненням ним діяльності щодо залучення фінансових ресурсів на зворотній основі, організації та управління депозитним процесом. У вузькому розумінні – це стратегія та тактика банку в частині організації депозитного процесу, спрямована на визначення цілей, завдань, змісту банківської діяльності по формуванню залучених ресурсів, їх плануванню та регулюванню.
А.М. Мороз та інші [1, с. 87]	У широкому розумінні, депозитна політика – це стратегія та тактика банків при здійсненні ними діяльності щодо залучення фінансових ресурсів, з метою повернення та при організації й управління депозитним процесом. У вузькому розумінні – це стратегія і тактика банків в аспекті організації депозитного процесу.

Джерело: узагальнено автором.

Зокрема науковці розглядають депозитну політику як: 1) як стратегію та тактику банку; 2) як систему заходів в контексті управління; 3) як елемент процесу управління у широкому та вузькому аспектах.

Два перших підходи до визначення змісту поняття «депозитна політика» (як стратегії та тактики банку; як системи заходів в контексті управління), на наш погляд, є дещо обмеженими. Це пов'язано з тим, що дослідники розглядають депозитну політику лише в контексті одного окремо визначеного напрямку. Третій підхід поєднує в собі два перших підходи та є найбільш розповсюдженим у науковій літературі.

М.Н. Бухадурова акцентує увагу на тому, що депозитна політика є складовою частиною загальної політики, що реалізує банк в процесі своєї діяльності. При цьому, депозитна політика являє собою сукупність: послідовно пов'язаних дій щодо залучення депозитних коштів клієнтів у банк, на умовах повернення та платності; методів та способів її здійснення, що дозволяє забезпечити ефективне управління депозитами, з метою досягнення прийнятної рівня рентабельності та ліквідності банку [4, с. 12].

Як вважають окремі дослідники, депозитна політика – це політика банку щодо залучення депозитних коштів на конкретно визначений строк та на певних умовах, що передбачає наявність ефективного управління процесом залучення таких коштів [5, с. 141]. Дане визначення є занадто спрощеним, предметним, без виокремлення місця та ролі депозитної політики в діяльності банку.

В цілому можна констатувати, що на сьогодні поняття депозитна політика найчастіше пропонують визначати, як певний комплекс або ж систему управлінських рішень, які дозволяють забезпечити формування фінансових ресурсів банків та поділяються на стратегічні (передбачають довгостроковий період досягнення банком цілей), та тактичні (передбачають реалізацію банком короткострокових цілей). Першочерговим завданням при цьому є забезпечення достатнього для банківської

установи рівня ліквідності, необхідного для проведення активних операцій.

На нашу думку, депозитна політика банку – це сукупність заходів, методів та інструментів щодо залучення коштів вкладників (суб'єктів господарювання та домогосподарств), в розмірах необхідних для забезпечення формування достатнього рівня депозитної бази, з метою здійснення активних операцій, що дозволяє банку бути конкурентоспроможним на грошовому ринку та отримувати прибуток.

Розробка індивідуальної депозитної політики банку передбачає врахування загальних для всіх банків передумов депозитної політики:

- цілісність взаємозв'язків та взаємовпливів депозитної політики банку з кредитною, що обумовлює необхідність узгодження термінів та обсягів ресурсів, при трансформації залучених депозитів у надані кредити;

- забезпечення достатнього для банку обсягу ліквідності за рахунок залучення грошових коштів;

- депозитна політика має передбачати наявність у банківської установи досить широкого переліку якісних депозитних послуг у різних формах та використання різноманітних підходів, та методів залучення грошових коштів. Строкові депозити є більш пріоритетними для банку, адже в процесі здійснення заходів ризик-менеджменту їх простіше прогнозувати. Окрім того, строкові депозити дозволяють найбільш ефективно забезпечувати підтримку ліквідності банку;

- наявність чіткої депозитної політики дає можливість забезпечити стабільний рівень депозитної бази банку та підвищує рівень його конкурентоспроможності [8, с. 66].

Депозитна політика банку ґрунтується на принципах, які в економічній літературі здебільшого поділяють на загальні та специфічні. Загальні принципи є спільними для всього банківського сектора та відповідають грошово-кредитній політиці, яка проводиться монетарною владою. До таких

Фінанси та оподаткування

принципів належать: комплексності підходу; наукової обґрунтованості; оптимальності та ефективності; єдності всіх складових елементів депозитної політики.

Специфічні принципи за своїм змістом є внутрішньобанківськими і пов'язані з забезпеченням безпеки при здійсненні депозитних операцій. До таких принципів зокрема належать: забезпечення оптимального рівня витрат, безпеки банківських операцій та надійності. Специфічні принципи визначаються кожним банком індивідуально відповідно до власної бізнес-моделі.

Дотримання як загальних, так і специфічних принципів, є для банків надзвичайно важливим, адже дозволяє сформулювати стратегічні та тактичні напрямки щодо організації і реалізації депозитної політики, забезпечуючи цим її ефективність та оптимізацію.

Депозитна політика банку включає складові які є елементами загального процесу управління банком. На рис. 1 наведено основні етапи формування та реалізації депозитної політики в банках.

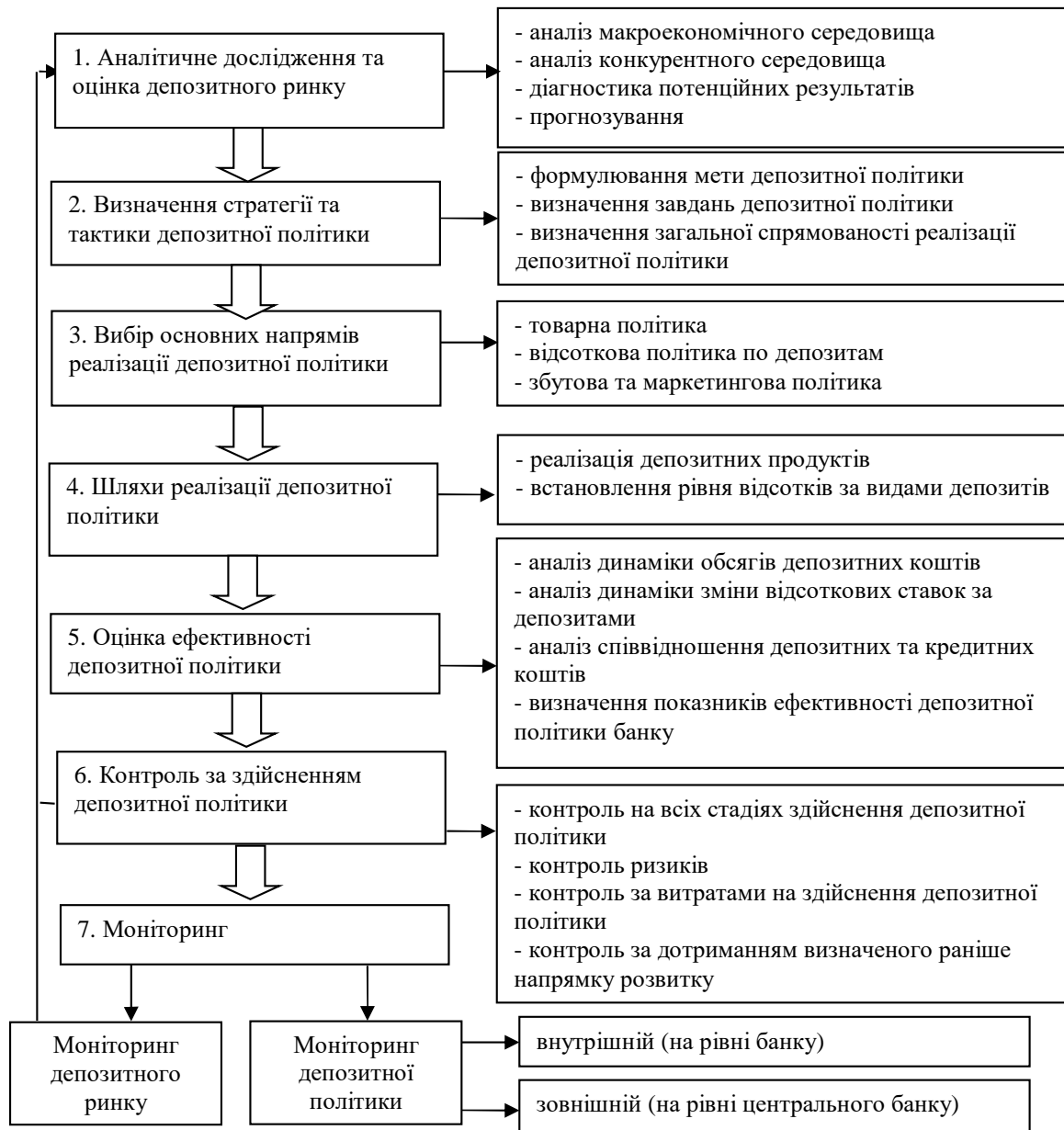

Рис 1. Етапи формування та реалізації депозитної політики банку

Джерело: розроблено автором.

Первинним етапом реалізації депозитної політики в банку є дослідження депозитного ринку та тенденцій, які є характерними для нього в певний період часу. Аналіз зовнішнього середовища та оцінка його стану, закладає основу для подальшої розробки

підходів до визначення напрямків і шляхів реалізації депозитних продуктів.

Завданнями стратегії депозитної політики банку є визначення найбільш пріоритетного напрямку акумулювання депозитних коштів та забезпечення

підвищення ефективності реалізації депозитних послуг за кожним з цих напрямів. В цілому, метою стратегії депозитної політики банку є досягнення цілей у довгостроковому періоді, які передбачають не лише збільшення кількості вкладників та користувачів банківських послуг, але й зростання обсягів коштів, які залучаються при цьому, в тому числі, шляхом покращення рівня та якості депозитних послуг.

На відміну від стратегії, тактика передбачає реалізацію завдань у короткостроковому часовому проміжку, при цьому, основною метою є досягнення максимального рівня залучення депозитних коштів, за найнижчу ціну і забезпечення достатнього рівня грошових коштів, необхідних для здійснення кредитних операцій банківської установи. Тактика передбачає реалізацію наступних завдань:

- забезпечення економічно обґрунтованого рівня ліквідності банку [3, с. 20];

- розширення переліку депозитних операцій, які надаються банком, в тому числі, за ознаками терміновості, обсягами, валютою вкладу, режимом функціонування депозитного продукту (в тому числі, за рахунок надання можливостей вільного зняття, чи поповнення депозитного рахунку);

- покращення якості надання депозитних послуг та рівня обслуговування;

- забезпечення гнучкості відсоткових ставок до зміни зовнішніх умов;

- широка диверсифікація клієнтів-користувачів депозитними операціями [3, с. 20];

- покращення товарної та маркетингової політики залучення депозитів.

Значну роль при реалізації депозитної політики банку відіграють інструменти залучення депозитів. Найбільш розповсюдженим у вітчизняній практиці є підхід у відповідності до якого, інструменти залучення депозитів поділяються на цінові та нецінові [11, 13]. Зміст цінових інструментів полягає у встановленні різних рівнів відсоткових ставок, за рахунок чого має досягатись оптимальний для банку баланс доходів та витрат. До нецінових належать не пов'язані з відсотковими ставками прийоми та заходи заохочення потенційних клієнтів до розміщення депозитів, зокрема такі як: розширення переліку депозитних продуктів, впровадження спеціальних схем надання депозитних послуг для певних груп вкладників, введення різноманітних програм лояльності, розіграшів тощо.

Вибір основних напрямів реалізації депозитної політики насамперед залежить від наявного зовнішнього середовища. Так, в період кризи та втрати довіри до банків найбільш дієвим інструментом залучення депозитів є відсоткова політика. Дана стратегія є характерною і для вітчизняних банків в період кризи. Підсилити цей інструмент також може агресивна маркетингова діяльність. Попри високу ефективність, в періоди економічного зростання рівень відсоткових ставок має бути зменшений. Це пов'язано з тим, що збільшення відсоткових ставок закономірно призводить до зростання вартості кредитних продуктів, а тому, його використання може бути лише

короткостроковим.

При реалізації заходів депозитної політики в умовах кризи важливим є фактор конкуренції за депозитні ресурси. В умовах їх обмеженості банки, нажаль, вдаються до використання прийомів недобросовісної конкуренції, до яких, в тому числі, належить розповсюдження неправдивої інформації щодо діяльності конкурентів. Відтак робота всіх структурних підрозділів банку має бути спрямована не лише на реалізацію визначених заходів депозитної політики, але й на упередження негативних дій конкурентів.

Не менш важливим етапом реалізації депозитної політики банку є контроль за напрямками реалізації депозитної політики, а також за ефективністю її здійснення, з точки зору оцінки обсягу та структури залученої депозитної бази. Важливим є і контроль ризиків, що виникають на різних етапах реалізації депозитної політики. Особливо в умовах наявності кризових станів, перманентне повторення яких в останні роки стало характерним для вітчизняного банківського сектора.

Важливе значення на заключних етапах проведення депозитної політики має оцінка ефективності її реалізації. На цьому етапі аналізуються обсяги залучених депозитів, відбувається їх аналіз за структурою та строками. Також на даному етапі обчислюють показники, які характеризують депозитну політику як ефективну, чи неефективну. До таких показників зокрема належать коефіцієнти, які використовуються при визначенні рейтингу надійності банку за методикою Кромонава: генеральний коефіцієнт надійності, коефіцієнт миттєвої ліквідності, крос-коефіцієнт, генеральний коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт захищеності капіталу, коефіцієнт фондової капіталізації прибутку.

Заключним етапом реалізації депозитної політики є моніторинг депозитного ринку в цілому та самої депозитної політики банку. Моніторинг здійснюється не лише банком, який реалізує депозитну політику, але й Центральним банком, який оцінює кон'юнктуру депозитного ринку. Саме на цьому етапі простежується взаємозв'язок між макроекономічним та мікроекономічними рівнями депозитної політики.

Висновки. За результатами проведеного дослідження виокремлено три найбільш розповсюджені підходи до трактування сутності депозитної політики банків. Зокрема дослідники розглядають депозитну політику: як стратегію та тактику; як систему заходів в процесі здійснення управлінської діяльності щодо депозитних операцій банку; у широкому і вузькому розумінні.

Принципи на основі яких має здійснюватись депозитна діяльність банку поділяють на загальні та специфічні. Їх врахування при розробці депозитної політики дає можливість підвищити ефективність прийнятих заходів та мінімізувати ризики ринкового конкурентного середовища. Основною метою депозитної політики є максимізація обсягів депозитів за мінімізації ціни задля забезпечення високого рівня ліквідності, рентабельності та прибутковості, і як наслідок зростання конкурентоспроможності банку.

4 Список використаних джерел

1. Банківські операції [Текст]: підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 476 с.
2. Банковский менеджмент [Текст]: учебник / под ред. О. И. Лаврушина. – 4-е изд., стер. – М.: Кнорус, 2011. – 560 с.
3. Бартош, О. М. Депозитна політика як складова системи управління діяльністю банку [Текст] / О. М. Бартош // Фінансовий простір. – 2014. – № 4(16). – С. 19-24.
4. Бухадурова, М. Н. Депозитная политика коммерческих банков во взаимоотношениях с населением [Текст]: автореф. канд. экон. наук: 08.00.10 / М. Н. Бухадурова. – Москва: Финансовый ун-т при Правительстве РФ, Гос. ун-т упр., 2012. – 24 с.
5. Герасименко, Р. А. Депозитная политика банков и факторы, влияющие на ее формирование [Текст] / Р. А. Герасименко, Е. И. Хорошева, В. В. Герасименко // Финансы, учет, банки. – 2011. – № 1(17). – С. 141-150.
6. Еш, С. М. Ринок фінансових послуг [Текст]: підручник / С. М. Еш. – К.: ЦУЛ, 2015. – 420 с.
7. Жарковская, Е. П. Банковское дело [Текст]: учебник для студентов вузов / Е. П. Жарковская. – М.: Омега-Л, 2008. – 480 с.
8. Золотарьова, О. В. Модифікація депозитної політики комерційних банків України [Текст] / О. В. Золотарьова, Ю. В. Півняк, О. В. Гурбич // Економіка та держава: міжнародний науково-практичний журнал. – 2015/1. – № 2. – С. 65-69.
9. Коцовська, Р. Р. Банківські операції [Текст]: навч. посіб. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К.: Знання, 2010. – 390 с.
10. Лисенок, О. В. Нормативно-індексна модель оцінки соціально-економічної ефективності банківської діяльності [Текст] / О. В. Лисенок // Облік і фінанси. – 2015. – № 4(70). – С. 98-104.
11. Мельникова, І. М. Маркетингова політика комерційного банку на депозитному ринку [Текст]: монографія / І. М. Мельникова. – К.: Київський Національний торговельно-економічний університет, 2002. – 197 с.
12. Панова, Г. С. Кредитная политика коммерческого банка [Текст] / Г. С. Панова. – М.: ИКЦ «ДИС», 1997. – 464 с.
13. Прасолова, С. П. Банківські операції [Текст]: навч. посібник та практик. / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 568 с.
14. Пшик, Б. І. Ситуаційне моделювання діяльності банків [Текст]: навч. посібник / Б. І. Пшик. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 191 с.
15. Селезньов, В. В. Основи ринкової економіки України [Текст]: посібник / В. В. Селезньов. – К.: А.С.К., 2006. – 688 с.
16. Шульков, С. А. Депозитная политика и ее роль в обеспечении устойчивости коммерческого банка [Текст] / С. А. Шульков. – Саратов, 2001. – 178 с.
17. Шульков, С. Д. Депозитная политика и ее роль в обеспечении устойчивости коммерческого банка [Текст]: автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. экон. наук 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» /

С. Д. Шульков. – Саратов: Саратовский государственный университет, 2001. – 20 с.

4 References

1. Moroz, A. M., Savluk, M. I., Pukhovkina, M. F. and others. (2002). *Bankivski operatsii [Banking]* (2nd ed. by prof. A. M. Moroz). Kyiv: KNEU.
2. Lavrushyn, O. Y. and others. (2011). *Bankovskiy menedzhment [Bank management]* (4th ed. by O. Y. Lavrushyn). Moskva: Knorus.
3. Bartosh, O. M. (2014). Depozytna polityka yak skladova systemy upravlinnia diialnistiu banku [Deposit policy as part of the bank management]. *Finansovyi prostir*, No. 4(16), 19-24.
4. Bukhadurova, M. N. (2012). *Depozytnaia polytyka kommercheskykh bankov vo vzaimootnosheniyakh s naseleniem [Deposit policy of commercial banks in their relations with the public]* (abstract of PhD dissertation). Moskva: Finansoviy Universitet pri Pravitelstve RF.
5. Herasymenko, R. A., Khorosheva, E. Y., Herasymenko, V. V. (2011). Depozitnaya politika bankov i faktoryi, vliyayushchie na ee formirovanie [Deposit policy of banks and the factors influencing its formation]. *Finansyi, uchet, banki*, No. 1(17), 141-150.
6. Esh, S. M. (2015). *Rynok finansovoykh posluh [Market of financial services]*. Kyiv: TsUL.
7. Zharkovskaia, E. P. (2008). *Bankovskoe delo [Banking]*. Moskva: Omeha-L.
8. Zolotarova, O. V., Pivniak, Yu. V., Hurbych, O. V. (2015). Modyfikatsiia depozytnoi polityky komertsiiykh bankiv Ukrainy [Modification of deposit policy of commercial banks in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava: mizhnarodnyi naukovopraktychnyi zhurnal*, No. 2, 65-69.
9. Kotsovska, R. R., Pavlyshyn, O. P., Khmil L. M. (2010). *Bankivski operatsii [Bank operations]*. Kyiv: Znannia.
10. Lysenok, O. V. (2015). Normatyvno-indeksna model otsinky sotsialno-ekonomichnoi efektyvnosti bankivskoi diialnosti [Regulatory-index model for evaluation of banking socioeconomic efficiency]. *Oblik i finansy*, No. 4(70), 98-104.
11. Melnykova, I. M. (2002). *Marketinghova polityka komertsiihoho banku na depozytnomu rynku [Marketing policy of commercial banks in the deposit market]*. Kyiv: Kyivskiy Natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet.
12. Panova, H. S. (1997). *Kreditnaya politika kommercheskoho banka [The credit policy of the commercial bank]*. Moskva: YKTs «DYS».
13. Prasolova, S. P. & Vovchenko, O. S. (2013). *Bankivski operatsii [Bank operations]*. Kyiv: TsUL.
14. Pshyk, B. I. (2003). *Sytuatsiine modeliuвання diialnosti bankiv [Situational modeling of banking]*. Lviv: LBI NBU.
15. Seleznov, V. V. (2006). *Osnovy rynkovoi ekonomiky Ukrainy [Basics of market economy of Ukraine]*. Kyiv: A.S.K.
16. Shulkov, S. A. (2001). *Depozytnaia polytyka y ee rol v obespechenii ustoichyvosti kommercheskoho banka [Deposit policy and its role in ensuring the stability of the commercial bank]*. Saratov.
17. Shulkov, S. D. (2001). *Depozytnaia politika i ee rol v obespechenii ustoichevosti kommercheskoho banka [Deposit policy and its role in ensuring the stability of the commercial bank]* (abstract of PhD dissertation). Saratov: Saratovskiy gosudarstvenniy universitet.